



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dispvtaones Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Qvibus Vniversa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalae, 1644

Sect. 6. Probatur Deum non comprehendi à Beatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

Sphæra aurea thecâ argenteâ vel ligneâ, quàm thecâ aureâ & eiusdem perfectionis: dummodo tota includatur intra thecam argenteam vel ligneam. Neque cognitio aut cognoscens, quod est perfectius in entitate substantiali, melius cognoscit; si non melius percipit obiectum. Ex. gr. quamvis homo sit perfectior aquilâ, & visio hominis (quæ ex parte saltè est attentio animæ rationalis) sit perfectior visione aquilæ: non propterea videt homo melius solem: sed potius aquilâ videt melius & perfectius, ex communi omnium iudicio.

SECTIO VI.

Probat, Deum non comprehendî à Beatis.

43. **H**is præmissis de vero conceptu & definitione comprehensionis, concludendum est Deum neque comprehendî à Beatis, neque ab vlla creatura existente vel possibili comprehendî posse. Secundum membrum conclusionis probabitur sect. sequenti. Primum verò traditur ab omnibus Theologis, nemine contradicente in terminis, quamvis non nisi per abusum vocis aliqui id affirmant. Probat, autem primò ex Scriptura 1. Corinth. 2. v. 11. vbi Spiritui Dei tanquam proprii & singulare tribuitur, quòd omnia scrutetur, etiam profunda Dei. Ac sicut nullus hominum nouit quæ sunt hominis, nisi spiritus hominis, qui in ipso est: ita & quæ Dei sunt nemo cognouit nisi Spiritus Dei. Probat, secundò Sanctis Patribus, Augustino, Hilar. Chrysof. & alijs supra citatis, qui in eundem sensum exponunt Pauli verba modò relata; vt & illud Rom. 11. *O altitudo diuinarum sapientia & scientia Dei! Quàm incomprehensibilia sunt iudicia eius, & inuestigabiles viæ eius! Quis enim cognouit sensum Domini &c. & Ieremiæ 32. Magnus consilio, & incomprehensibilis cogitatu. Et Iob. 11. Forsitã eius vestigia cõprehendes, & usque ad perfectũ omnipotentẽ reperies? Quæ verba exponens S. Gregor. lib. 10. Moral. capite 7. disertè ait, Deum nã à Beatis quidem esse comprehendibilem. Ad idem probandum adduci solet Concil. Basileense sess. 22. Sed præteream quòd definitione huius Concilij caritã auctoritate; ibi locum damnat. *ro. in Archiepiscopi Nazaren. Anima Christi videt Deum tam clarè & intensè, quantum latere & intensè Deus videt seipsum.* Quod tamen iuxta supradicta, talia comprehensione propriè accepta damnari potest.*

44. Tertiò, ad idem confirmandum hanc rationem adducit, S. Thom. quæst. 12. art. 7. *Unde comprehenditur, quod perfectè cognoscitur, id est quantum cognoscibile est, Deus autè, cum sit infinitus, est infinite cognoscibilis: & non potest infinite cognosci à Beatis, quia Beati eò magis aut minus Deum videt, quò plus aut minus habet luminis gloriæ: atque non habent infinitum lumen gloriæ: ergo*

nò vident infinite: Ergo nò quantum visibili & cognoscibilis est. Quæ ratio concludit efficaciter id quod solùm in præfati sect. probandum suscepimus, Deum scilicet non cõprehendi reipta à Beatis: supposito, quod verissimum est, nullum Beatorum habere lumen gloriæ infinitum, vel auxilium illi æquiualens.

Obijciunt primò, Beatos in Scriptura vocari comprehensores, & beatitudinem ipsam vocari comprehensionem. Respondeo, vocari comprehensionem alio sensu, quàm eo de quo nunc disputamus, id est, cõsecutionem finis, respondentem insecutioni, & tendentiæ huius vitæ, seu vitæ ad assequendam Beatitudinem: iuxta illud Pauli, *Sequitur autem si quo modo comprehendam, Philipp. 3. & Sic currite vt comprehendatis, 1. Corinth. 9.* id est, vt brauium vitæ æternæ consequamini: iuxta illud quod paulò ante dixerat: *Omnis quidem in stadio currunt, sed vnus accipit brauium.*

Obijciuntur secundo aliqua Patrũ testimonia, quæ videntur asserere animam Christi comprehendere Deum. Cuiusmodi est illud Hieronymi morientis, relatum ab Eusebio in epist. ad Damasum de eius morte: *Tua anima statim cum vnica inseparabiliter fuit diuinitati, omnia perfectè sciuit, & potuit quæ ipsa scit & potest.* Et illud Isidori lib. 1. senten. cap. 3. *Sola sibi integrè nota est Trinitas, & humanitati suscepta.* Item quod ait Fulgent. ad Ferrandum Diaconum, in responsione ad tertiam questionem: *Omnibus filijs adoptiuis, partem sapientiæ diuinitatis indulgeri: animæ verò Christi potius diuinitatis inesse notitiam.*

Respondet primò, illam epistolam esse suppositiciam, vt & alias quasdam S. Augustino falsò tributas de morte eiusdem Hieronymi: quæ de re vide Bellarminum in lib. de Scriptoribus Ecclesiast. in Hieronymo, sub finem. Secundo, Hieronymum potuisse id dicere per communicationem idiomatum: quo etiam sensu, Fulgent. intelligendus est. Quanquam ibi non asseritè loquitur, sed dubitanter: cuius tamen distinctio sensui Patrum communi postponi debet. Isidori verò locus corruptè refertur. Sic enim habet in emendatis codicibus: *Sola enim sibi integrè nota est Trinitas, & humanitas à Christo suscepta: quæ est tertia in Trinitate Persona, id est, mysterium Incarnationis, siue assumptionis humanitatis à Verbo: per quam vna de tribus personis diuinis facta est homo.*

Obijciunt tertio, Deum esse entitatem simplicissimam. Ergo non potest videri quin videatur totus & totaliter, & quantum visibilis ac cognoscibilis est ex parte obiecti, ita denique vt nihil intellectum videntem lateat, quod est comprehendî. Cum enim sit indiuisibilis; non potest videri & cognosci secundum partem, & secundum partem latere. Respondeo non esse necesse vt quod in se videtur, licet simplex, videatur omnino & æqualiter quantum visibile est: potest enim videntem latere aliquatenus amplitudo virtualis rei visæ. Quod in Deo maximè

Beati C. sensu dicantur cõprehensores?

45.

Hieron.

Isidor.

Fulgent.

46.

Deus quia si induisibilis potest videri in ad quæ



locum habet, cuius amplitudo virtualis est infinita simpliciter in genere entis: eaque de causa Deus non comprehenditur visione finita, quia non videtur quantum est visibilis. Et quemadmodum ille qui albedinem videt, non ideo videt dependentiam eius à Deo, licet in re indistinctam; nec dependentiam à subiecto, aut unionem cum illo, tamen si aliquam saltem ab ipsa non distinguitur necessarium est, ut ostendemus disputando de modis: ita non est necesse, ut qui Dei entitatem licet simplicissimam vident, videant adæquatè, ita ut nulla eius ratio lateat. Et quidem eos omnes qui finitè tantum vident, necessariò later aliquo rationum extensivè, tum intensivè. Nam actualis infinitas velut extensiva, & multitudo virtualis attributorum, non potest tota distinctè cognoscere adæquatè, visione finita: neque ad illam infinitudo immensitatis, æternitatis, cognitionis, amoris, omnipotentia. Item neque intensio infinita attributorum divinatorum, virtualis quidem quoad distinctionem graduum; sed alioqui actualis, quatenus tota simul. Atque in hunc modum explicandi Dei incomprehensibilitatem consentiunt omnino, vel magis ex parte Victoria, De Salas, Suares, Molina, Fazolus, & Albertinus læcis super. secte citatis. Consentiant etiam sancti Patres & Scriptura, locis biblicis, & paulò ante relatis, cum affirmant Deum non comprehendere à Beatis, vel à creaturis, quia non scrutantur profunda Dei, neque cognoscunt omnia quæ Dei sunt, 1. Corin. 2. & inscrutabilia illis esse Dei iudicia, quia non capiunt sensum Dei, 1. Rom. 11. Quia Angeli nesciunt, At Angeli non audierunt &c. ut ait Hilarius: Quia non cognoscunt Deum perfectè, ut est, inquit Primasius? Quia tantam celsitudinem, totamque Dei plenitudinem & magnitudinem non penetrant, ut ait August. Gregor. Magn. Beda, & Antelmus: Quia non omnia eius scrutantur, neque omnia consilia & decreta libera, ut ait Cyrillus Hierosol. & Chrysost. Quia denique late in tenebris ex parte, & non videtur distinctè quatenus omnia continentur, ut aiunt Gregor. Nazian. & Theodoretus, verbis supra relatis num. 36. & 37.

47. Dupliciter autem possunt Beati Deum cognoscere inadæquatè. Primò, notitià absolutè, attingente Deum secundum ea quæ sunt in ipso formaliter, absolutè considerata, id est, sine habitudine ad creaturas, vel connexionem cum illis. Secundò, notitià comparatiua, id est, attingente Deum secundum habitudinem aut connexionem cum creaturis, siue existentibus, siue tantum possibilibus. Nempe Deum videndo prout est scientia, seu idea, vel amor possibilem: vel prout est omnipotentia seu virtus ad ea producenda; vel prout nouit contingenter, & vult liberè ea quæ existunt extra se in quacumque temporis differentia.

48. Priori modo vident Deum Beati inadæquatè: qui non vident distinctè & perfectè quicquid Deus est in seipso, formaliter & ab-

soluè in seipso.

soluè, id est, sine respectu ad creaturas. Neque enim vident adæquatè & distinctè diffusionem immensitatis diuinæ, quæ infinita est vndeque. Neque diffusionem æternitatis, seu durationis diuinæ carentis principio & fine. Neque notitiam quam Deus habet de seipso, aut amorem quo se amat perfectissimè, qui actus sunt infinitæ perfectionis, etiam formaliter & præcisè sumpti: æquivalent enim, ac supereminet, secundum arithmeticam proportionem virtuali sua intentione infinitis actibus, per quos creatura possent Deum videre vel amare perfectius in infinitum. Cum enim potentia videndi Beatorum sit finita, & lumen gloriæ finitum, & consequenter actus videndi finitus; non possunt hæc omnia, ac ne singula quidem, videre distinctè & adæquatè: quia actus finitus non potest adæquare obiecto infinito, id est, tantum se extendere, quanta est obiecti amplitudo, quæ infinita est. Quicquid enim æquivaleret infinito, aut illud adæquaret; est infinitum, quatenus illud adæquat: cum euidenter impossibile sit finitum esse æquale infinito. Nec obest, quod Beati totum Deum vident, ac sicuti est. Vident enim totum idealitè, sed non ita ut illis distinctè appareat quantum est. Sicut nos oculis corporeis totum Solem videmus, sed non ita ut nobis appareat quantum est, & quam splendidus apparet, si haberemus oculos acutiores, aut si propè ad solem accederemus. Et qui obtusum habent olfactum aut gustum, percipiunt quidem totum odorem aut saporem: Sed non ita ut discernant quantum sit, tantusque illis appareat, quantum illis qui huiusmodi sensus habent viuiores. Neque enim existimandum est partes tantum aliquas Solis à nobis videri: aut gradum aliquem odoris, vel saporis, sentiri ab ipsis qui olfactus & gustus sensum obtusum habent. Cum enim omnes partes Solis sine æquè oculis præsententur, & omnes gradus saporis vel odoris, sensui gustus aut olfactus: omnes æquè sensum mouent ad sui perceptionem, & consequenter omnes percipiuntur. Nulla enim est ratio cur vna pars percipiatur, potius quam alia æquè applicata. Et alioquin detracta illa parte Solis, sol quamuis multò minor in se ipso, tantus quatenus nobis apparet, quantum sufficiens apparet: & odor, ut dicitur, tantus sentiretur, tantumque afficeret olfactum obtusum; quantum illi illum afficit odor ut se: quod est contra experientiam.

49. Sicut autem cognitio sensuum externorum, quæ absoluta est, potest esse inadæquata obiecto, quod tamen attingit indiuisibiliter totum; ita ut inadæquatio non in eo consistat, quod vna eius pars sentitur, & non alia. Sed in eo quod totum sentitur, non tamen distinctè, adeo ut non clarè appareat quantum est, & quantum melius sentienti apparere potest: Si obiectum spirituale & indiuisibile, ut Deus, potest distinctè notitià inadæquata, cui non appareat quantum est

SECTIO VII.

Ostenditur Deum esse incomprehensibilem cuiusque creatura possibili.

Communissima sententia Theologorum est, Deum non modo non comprehendi à Beatis, sed neque ab illis comprehendi posse, neque ab ulla creatura possibili quocumque auxilio supernaturali adiuta. Probatur primò ex Scriptura, iunctà communi Patrum expositione, à qua recedere non licet, iuxta Trident. sess. 4. in decreto 2. §. *Præterea*, & definitionem Synodi V. Generalis, relata & approbatam à Lateran. sub Martino I. con- sultat. 5. Sic enim exponunt idem Scripturæ loca, Ieremiæ 32. *Magnus conspectus incomprehensibilis cogitatur. Rom. 11. O altitudo divinitiarum sapientia & scientia Dei! Quam incomprehensibilia sunt iudicia eius!* 1. Corinth. 2. *Spiritus omnia scrutatur, etiam profunda Dei, &c.* Ex quo inferunt Spiritum Sanctum esse Deum, quia omnia, etiam Dei profunda, scrutatur: nimirum quia illud omni creaturæ, & alteri quàm ipsi Deo est impossibile.

Probatur secundò d'ertis Sanctorum Patrum testimonijs, affirmantibus Deum non posse comprehendi à Beatis, quia creaturæ sunt. Quæ ratio communis est quibusvis alijs naturis creabilibus. Nulla enim est possibilis quæ non sit creaturæ. Ita S. Gregor. Magn. lib. 10. Moral. cap. 7. initio, *Angelica con- quirit, vel... magna mens, cum ad incircumscriptum lu- men inhiat, eo ipso quo est creatura, coangustatur; id est, contractius & imperfectè videt, ut supra diximus de Sole. Et super se quidem perpro- etum tendit; sed tamen eius calorem comprehendere nec dilatata sufficit, qui & transcendendo, & portando omnia, & implendo concludit.* Et in fine lib. 18. *Innegè quippe disparilitate videt creator se, quam videt creaturæ creatorem: Nam quantum ad immensitatem Dei, quidam nobis modis figuræ contemplationis: quia eo ipso non esse circumscribi- mur, quo creatura sumus.* Et Chrysof. hom. 28. & 29. quæ sunt tertia & quarta contra Apo- mazos, hęc probat Deum esse omni creaturæ incomprehensibilem & inuisibilem visione comprehensivâ. De eademque sic loquitur Cyril. lib. 1. in Ioan. cap. 22. paulò post in- itium, *Soli enim consubstantiali Filio Pater visibi- lis est, & nulli præter eum alij. Visionem autem in his Deo convenientem semper intelligas, id est, per- fectam & adequatam objecti dignitati.* Et Ba- silius lib. 4. contra Eunomium, mulò post medium; *Ego verò arbiteror non homines solum, sed etiam omnem rationalem naturam, ipsius com- prehensionem excedere.* Quæ Basilij verba de- bent intelligi de natura rationali non solum existente, sed etiam possibili. Nam ratio quæ subiungit, probat de omni etiam possibili. Nimirum quia Dei proprium est singulari- ter posse seipsum comprehendere. *Nemo enim novit Patrem nisi Filius. Et Spiritus omnia scru-*

52.
Deus est incompre- hensibilis omni crea- turæ, etiam possibi-

Trident.

Lateran.

53.

Gregor.

Chrysof.

Cyillus;

Basil.

virtualiter, id est, quàm est perfectum. Quòd enim sit indivisibile seu carens partibus, est impertinens ad hanc inadæquationem, quæ nõ in eo consistit, quòd vna pars videatur, nõ alia: sed quòd vnum & idem secundum se totum videatur magis & minùs, neque tan- tum appareat quantum est. Si autem potest vnum & idem divisibile, videri magis & mi- nùs secundum idem: potest & indivisibile. Quia difficultas tota est in identitate objecti inæqualiter percepti: quæ identitas non est maior in vno, quàm in alio. Tam enim di- visibile est idem sibi ipsi, quàm indivisibile. Neque potest quicquam distinguì à se ipso.

50.
Secundò respectivè, in ordine ad creatur-

Posteriori modo vident Beati Deum inadæquatè, quia non vident omnia decreta Dei libera, neque omnes notitias Dei contingen- tes, neque infinitas habitudines potentia, voluntatis, & scientiæ diviniæ ad possibilia infinita, quòd tamen ad notitiam Dei adæ- quatam & comprehensivam necessariam es- set. Nam qui non novit Deum distinctè, prout est cognitio possibilium, & in parti- culari talis, aut talis possibilis; aut prout est volitio efficax talis effectus contingentis; non minùs ignorat Deum habere talem cognitio- nem, aut volitionem, formaliter, quàm si Deus illam non haberet. Ergo non cognos- cit quicquid in Deo cognosci potest, omni ratione intrinseca & obiectiva, secundum quam cognosci potest, & secundum quam re ipsa Deus se cognoscit. Ergo aliquid eum latet, ac proinde non comprehendit, neque co- gnoscit adæquatè secundum omnem ratio- nem obiectivam cognoscibilem; ita ut ni- hil novi amplius possit de illo cognoscere.

51.
Vtrumque modò inadæquatio- nis agnos- cunt SS. Patres.

Porro vtrumque modum inadæquationis in visione Beatorum agnoscunt sancti Patres supra relati num. 36. & 37. Comparativum quidem, quando dicunt Beatos non videre omnia Dei consilia, ut aiunt Cyrillus Hiero- sol. & Chrysofostomus: absolutum verò, cum affirmant Beatos non videre Deum quantum est: non capere totam eius plenitudinem & magnitudinem, ut Augustinus, Gregorius Magnus, Beda, Anselmus, & Primasius: qui postremus speciatim vititur comparatione Solis inæqualiter visi absolute ab ijs qui oculos minùs aut magis acutos habent. Cui comparationi frustra opponit Fasolus q. 12. a. 7. n. 29. *Prout videtur à Beatis sine vllò impedim- ento. Ac verò nimiam distantiam inter nos & Solem esse impedimentum, non possi- mus intueri Solem distinctè, quātus & quàm splendidus est; sed confusè ut contractum, & minùs lucidum, quàm quæ sit in se ipso.* Respondeo enim id non tantum oriri ex dis- tantia, sed ex imperfectione potentia visi- va, quæ non potest videre melius ex tanta dis- tantia. At Beati sunt a quò impotentes ad Deum absolute videndum quantum est. Ne- que propterea decipiuntur. Nam evidenter sciunt, per ipsam visionem beatificam, Deum esse infinite maiorem, quàm ipsi perfectè & distinctè capere valeant.

Fasolus.